

VASÁRNAP

HERCEG JÁNOS

A mahagóniutánzatú kombinált szobában együtt ült az egész család. Lackó, egy nagy lomha szőke paraszt és felesége a hajába sütött mély hullámokkal s három aranyfoggal a szájában, amelyeket hiánytalanul látni lehetett, ha jókedvében elnevette magát, de most nem nevetett, meg Tünde, a lányuk.

Várták, hogy kinyíljon a szerűskert felől a kiskapu, s majd hallani lehetesen a kemény lépteket a halványzöld csempével kirakott gangon. Elfelejtették, hogy ezúttal nem a kertek alatt jön, a folyó partján kéklő szilvafák között, aki jön, mint máskor, halkán füttyürészve, egy szál ingben meg papucsban, mint amikor az ember átmegy kicsit a szomszédba. Most az utcáról illet jönnie, ahol már vecsernyére indultak az öregasszonyok, feketén, mint a varjak, de erre csak hiába vártak.

Lackó újsággal a kezében nyakig elmerült a karosszékben, holott nem szeretett olvasni. Pápaszemet is erre az alkalomra tett fel, pedig jól látott, fiatal ember volt, alig túl a nagyvenen. Felesége időnként odalépett a bár-szekrényhez, mire összekoccanva csengettyűzni kezdtek a kristálypoharak a hasas üveg körül, amelybe a kölni dóm volt belevésve karcsú tornyaival. Sógorka hozta az egész szervízt tavaly karácsonyra, mikor újévig itthon maradt. Az asszony most a szeme elé emelt egy-egy poharat, a világosság felé tartotta, ujjja bögyével vagy csak a körmével törölve egyet rajta.

– Na jó, most meddig fogunk még itt ülni, mint a faszentek? – állt fel Tünde, s elvette fülétől a zsebrádiót, mire Barbra Streisand kéjesen rekedt hangja zümmögte körül őket, mint a dongózúgás. – Rozi ángyi azt mondta, úgy beszéltek meg, hogy majd ötre jön. Most pár perc múlva hat. Én egy kicsit még várok, aztán eltűnök. Bánom is én!

Magas, szép, erős lány volt, s ahogy most megállt és kihúzta magát, szinte hallani lehetett, hogy feszülnek meg az izmai. Az ajtóhoz lépett, és a mintás tejüveg szabadon hagyott résein úgy nézett ki az udvarra,

mint aki mindjárt kimegy, és begyűjtja a 101-est, hogy elrohanjon vele valahova.

– Csak egy picikét legyél még türelemmel, kislányom! – könyörgött az anyja. – Ki tudja, miért nem jön, mi dolga akadt még odahaza!

– Mi dolga! – mordult fel Lackó, mert idegesítette a lány is, a várakozás is. – Tudom, hogy a kukoricakombájnról tárgyal máma. Talán az húzódott el! Arra alkudozik! De mért viszket neked mindjárt a valagad?

– Unom a banánt, ennyi az egész! – felelte magas hangon, szinte kiáltva a lány. – Most a kombájnra alkudoznak, aztán meg rám!

– Hát akkor und, a bogaistenit! – rivallt rá az apja, azzal újra maga elé emelte az újságot, a mama meg csupasz tenyérrel törölte le a bárszekrény sima ajtaját, pedig nem is volt poros.

Ültek megint szótlánul.

A lány ott maradt az ajtónál. Mutatóujjával hosszú vonalakat húzott az üvegen. És a nagyvárosra gondolt, ahova majd ő is kimegy Gézi után, ha megesküdtek. Nem voltak világos képzetei róla, hogy milyen is egy nagyváros. Gézi inkább az Isarról mesélt, amelynek hullámaira ráhajolnak a fehér kérgű nyírfák üdezöld lombjai, és sokáig kell menni, míg a kanyarban feltűnik a vukovari Danica kocsmája, ahova szombat este szoktak kigurulni, jó erős kolbászos bablevesre s utána táncolni egy kicsit.

– Na de mégis, milyen a város? Mondod, mindig tele van néppel! Semmi többet nem tudsz róla?

– Hát nem sokat. Kint vagyunk a tanyán, este Alijával belerogyunk az ágyba, és hajnalban megint auf, mert ott korán kezdődik a meló. Fölkötheted a bugyidat, babám, ha majd kijössz, annyi szent!

Eddig minden rendben lett volna. De itt volt Jenci, sehogy se tudott betörödni, szegény, hogy ő férjhez megy, és mindennek vége.

– Azt hittem, szeretté! – sóhajtotta gyámoltalanul, mikor utoljára együtt voltak, s az egész olyan volt már, mint valami búcsú, úgy kellett minden erejét összeszednie, hogy el ne sírja magát, annyira sajnálta.

– Szerettelek.

– S most itthagysz mégis.

– Édes Jencikém, tudod jól, hogy ez egy régi történet. Mondtam már, hogy még gyerekkorunkban így határoztak a szüleink. Nem érted?

– De te nagykorú vagy, azt teszel, amit akarsz.

– Megmondtam első este, hogy rám ne számíts. Szerettelek, és szeretni foglak, amíg csak lehet, de feleségül nem mehetek hozzád!

Ez tegnapelőtt volt. Zsuzsiéknál voltak házibulin, tánc közben folyt köztük ez a szomorúan kínos párbeszéd. S tegnap megjött Németből Gézi.

Jenci levette derekáról a kezét és köszönés nélkül ott hagyta. Még látta

a vállát, ahogy nyitva maradt utána az ajtó, s a zene hangjaival a világosság is kiömlött a sötétbe.

– Ó, édes jó istenem! – ásított izgalmában hangosan most a mama, s Lackó éppen rá akart szólni, hogy ne jajgasson itt, mint valami vénasszony, amikor megdöndült a színes üvegekkel kirakott vaskapu, és Tünde, kezével végigfutva a haján, visszaült a helyére.

De a következő pillanatban mind a hármuknak nagyra nőtt a szeme. Mert nem az jött, akit vártak. Jenci állt meg az ajtóban. Egy hosszú-hosszú pillanatig szótlánul nézett rájuk, s ők döbbenet bámultak vissza rá.

– Bocsánatot kérek a zavarásért – mondta, és közelebb jött. – Csak Tündével szeretnék pár szót...

A lány odaszaladt hozzá, csupa gyengédség volt és csupa remegés, amikor megfogta a kezét, és fojtott hangon súgta:

– Édes Jencikém... én mondtam neked... ne haragudj, de máma nem... hiszen tudod! Majd holnap a hosszúszünetben beugrok hozzád az iskolába, jó?

– Holnap? – nézett körül együgyűn a fiú. – Én most azért jöttem... azért, hogy megmondjam, ennek nem szabad megtörténnie!

– Ugyan már, mire gondol a tanár úr? – állt fel Lackó, s kilökte a hasát. Szája sarka fitymálón elhúzódott, mintha megakadtak volna benne a szavak, amelyeket lassan, elnyújtva, de annál keményebben ejtett ki. – Mi legyen az, amit a tanár úr az én házamban meg akar tiltani?

– Ne, apa, ne! – állt középük a lány. – Majd én szépen kikísérem őtet... ugye, Jencikém...

Hanem az nem hagyta kidobni magát. Lerázta karjáról a lány kezét, s még lépett is egyet előre, mire a mama zavarában újra kinyitotta a bárskeresényt, és kitette az asztalra a tálcával együtt azt a likőrösszervízt a kölni dómmal az asztalra. Lackó meg állt keményen, megkövülten, mint a szikla, mint valami hegy, belenyúlva a felhőkbe.

Jenci lehajította a fejét, úgyhogy selymes szőke haja a homlokába hullt. Hangja megcsuklott, ahogy a sírással küszködve azt mondta:

– Az én szememben, kérem szépen, a szerelem nagy és szentséges dolog.

Tünde elfordult, a mama egy újabb fohászt eresztett meg az ég felé nagyot sóhajtva, Lackó pedig kellő fölényel, mint valami állatszélidítő, azt mondta megsemmisítő gúnnyal:

– Na és most talán nem így van, tanár úr?

Hosszú csend következett. Csak akkor szólalt meg a fiú:

– Mi szerettük egymást... meg kell mondanom, ahogy van... Ha ugyan igaz, hogy Tünde is szeretett...

– Igaz! – kiáltotta éles üveghangon sikoltva a lány, anélkül hogy visszafordult volna feléjük.

- Hallgass, a bogaistenit az anyádnak! – ordított rá az apa.
- Igaz – mondta még egyszer nyugodtan a lány, mintha nem ő lett volna.
- De ez most megint más!

Lackó visszaült az öblös karosszékbe, még mosolygott is.

– Még nem késő – mondta Jenci, mintha bátorságra kapott volna. – Én nem kérek maguktól semmit... Igaz, nem is adhatok semmit, nekem csak a fizetésem van, de megélünk belőle, ahogy mások... hozzáam még külön-órákra is járnak, akik szeretik a zenét, és tovább akarnak tanulni... hát azért mondom...

– Nincs itten semmi probléma, tanár úr! Csak hát nem jöhet figyelembe – állította meg a gyámoltalan dadogásban Lackó a fiút, mire az váratlanul kiabálni kezdett, Tünde meg a kezébe temette az arcát:

– Nekünk fél éve viszonyunk van egymással, megmondom, ahogy van! Hadd tudjátok, hogy úgy éltünk titokban, mint akik sose hagyják el egymást... És maguk még gyerekkorában eladták ezt a lányt... Mert az sem elég, amit szereztek, amijük van, az istenit annak a mohó parasztvérüknek, hanem még hadd menjen az urával Németországba cselédnek, itthon meg tovább vehessék a holdakat, mintha az jelentené a boldogságot...

Lackó elvörösödött, hápogni kezdett, belemarkolt a fotel karfájába, mintha ki akarta volna tépni a helyéből, a mama összecsapta a kezét, s azt mondta: „Boldog isten!” – majd megismételte, mint aki nem tudja, mit beszél: „Boldog isten!” S a lány vállá megrándult, ha háttal állt is, látszott, hogy hevesen rázza a sírás.

Az egész jelenet végtelennek tetsző ideig tartott, Jencit se látták reménytelenül összeomolni, s a kaput se hallották, a kevélyen kopogó lépteket se, egyszer csak ott állt előttük, akit vártak, Bakacsi.

– Jó napot! Beszélgetnek? – mondta a kellesténél is szélesebb mosolyra húzva a száját, ahogy negédesen körülhordta rajtuk a tekintetét, és azonnal megértett mindent.

– Kicsit elmaradtam a kombájn miatt!

– Mindjárt gondoltam! – állt fel Lackó, és rántott egyet a nadrágján, pedig nem is a kombájnhoz helyeselt, hanem mintha Jencinek címezte volna a szavait, s annak az egész jelenetből meg kellett volna értenie, hogy szerencséje van, amiért a másik kérő, az igazi, betoppant, mert különben összemorzsolta volna a csontjait. Fenyegetése még ott volt zölden és sárgán a mosolyában, de a szavai már feloldották a haragját.

Jenci még állt egy pillanatig, hol a lányra nézve elveszette, hol Bakacsira, aki most eljött, hogy a fia nevében megkérje Tünde kezét, és így őrá már rá se nézett senki. Utána se hederítettek, amikor köszönés nélkül elment, csak az ajtót csukta be utána a lány, mert Jenci nyitva felejtette, amikor kibotorkált a házból az ős elejei vasárnap délutánba.

– No, lányom! – kiáltotta vidáman Bakacsi. – Aláírtad már a kérvényt passzusért? Mert ahogy Gézi mondja, ott már nagyon várnak. „Wan kommt denn die hübsche Jugoslawin?” – faggattak egyre, mikor eljött. Még arra is fölkinálkoztak, hogy ők rendezik meg a lakodalmatokat oda-kinn. Nem mondta Gézi?

– A fenét! – vetette oda foghegyről Lackó. Majd talán hagyom, hogy az egyetlen lányom lakodalmán hopszassza legyen meg trallala! Marha sváb!

– Te, ide hallgass – mondta Bakacsi komolyan –, az egy nagyon beleváló pacák, az a német. Hát kellene neki ennyi föld mellett még vendégfogadó is? Meg sajtgyár! Mert ez nem adja át a tejet, ez földolgozza! Mondtam is neki, Herr Müller, ez magánál már egy egész kombinát! Csak nevetett. De tényleg! Az a kocsmá, vagyis a Gasthof ott a birtok szélén, mindjárt az Autobahn mellett, mindent fölvesz, ami nála megterem. Tejet, vaját, bort, húst, ha mondom, mindent! Te, ennek állandó hentese van! Nem mondta Gézi! Az csinálja neki a kolbászt, szalámit, az dolgozza föl az egész húst. Szintén idevalósi! Szabadkai ember. Még a Korhecznél tanult, ha hallottad a hírért!

A mama kitöltötte a likőrt, Bakacsi meg rászólt:

– Na, mi az, nászasszony, hát te nem iszol? Tán attól félsz, hogy majd félreáll tőle a bubifrizurád? Ne félj, megtáncoltatlak, de úgy, hogy három napig fogod majd a derekadat, aztán mehetsz Harkányba, hogy kiáztasd belőle a bajt! Tudod, ugye, hogy mindig szerettelek! Csak ez bűdös Feri ne lett volna, rég a feleségem volnál!

A mama kényszeredetten vihogott, s a lány megint az ajtóhoz állt, kinézett az udvarra, s arra gondolt, hogy az a bosnyák Alija majd kivonul a kishobából Gézi mellől, s ő költözik hamarosan a helyére. Este, ha kiürült a vendégfogadó, az ő számára is vége lesz a napnak.

– Kellek én itt még maguknak? – fordult most hátra. Mert tévedett, amikor azt hitte, alkudozni fognak a bőrére. Rég megalkudtak rá ezek.

– Dehogy köllesz! – kiáltotta Bakacsi. – Éredj csak át, majd Gézi megörül neked! Úgyis a lelkekre kötötte, hogy ne maradjak sokáig a nyakaton, mert el akar menni veled valahova!

– Kicsit azért még maradhattál volna – simogatta meg Tünde napbarnított arcát hízelegve a mama. Mert még tele volt rémülettel e miatt a boldogtalan Jenci miatt, a fene ette volna meg!

– Csak menj! – mondta Lackó magabiztosan, s abban a tudatban, hogy ismeri a lányát. Az ő vére volt, talán most is az eszére hallgat, nem a szívére.

De azért utánfülelt egy kicsit, amikor kiment.

És megnyugodva hallotta a szérűskert ajtaját, ahogy elindult a kertek alatt, a folyó partján kéklő szilvafák között.